

Eettisesti kestävä kotieläintuotannon taloudellinen tutkimus

Tapani Yrjölä
Helsingin yliopisto
Taloustieteen laitos
PL 27
00014 HELSINGIN YLIOPISTO
tapani.yrjola@helsinki.fi

Maataloustuotannon eettinen kestävyys on viime vuosina alkanut kiinnostaa kuluttajia ja tuottajia yhä enemmän. Kotieläintuotannon eettisyyteen liitetään useimmin eläinten hyvinvointi, johon kuuluu myös eläinten terveys ja eläintuotteiden puhtaus.

Kotieläintuotannon etiikkaan liittyvän biologinen tutkimus on keskittynyt tarkkailemaan eläinten käyttäytymisessä tapahtuvia sekä hormonaalisia ja fysiologisia muutoksia, joiden perusteella on arvioitu eläinten hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia. Tutkimuksissa on todettu, että eläinten hyvinvointiin vaikuttavat hyvin monet tekijät, kuten eläinten käsittely, hoitotavat ja elinympäristö. Lisäksi on kehitetty eläinten hyvinvointia kuvaavia indeksejä, jotka pyrkivät yhdistämään mahdollisimman monia eläinten hyvinvointiin vaikuttavia seikkoja. Indeksien on todettu vastaavan melko hyvin tutkijoille muodostuneita mielikuvia tilojen tuotanto-oloista.

Kotieläinten hyvinvointiin liittyviä taloudellisia tutkimuksia on tehty varsin vähän. Tutkimuksissa on määritetty kuluttajien maksuhalukkuutta kotieläinten hyvinvoinnissa tapahtuneista parannuksista. Tutkimuksissa on yleisimmin käytetty ns. ehdollisen arvottamisen menetelmää (*contingent valuation method, CVM*), jolla on määritetty kuluttajien halukkuutta maksaa lisähintaa vapaan kanan munista. Maksuhalukkuustutkimusten tulokset kertovat ihmisten kokemia muutoksia eläinten hyvinvoinnissa. On kuitenkin aiheellista pohtia, pystyykö ihminen asettumaan eläimen asemaan niin hyvin, että eläinten hyvinvoinnin taloudellinen arvo voidaan määrittää kysymällä ihmisiltä, paljonko he ovat valmiita maksamaan, jos eläinten hyvinvointia muutetaan.

Maksuhalukkuustutkimusten lisäksi on tehty tutkimuksia, joissa on laskettu tuotantoeläinten hyvinvointia parantavien toimien kustannuksia. Maataloustuottajan on yleensä tehtävä investointeja parantaakseen tuotantoeläintensä hyvinvointia. Maatilayrityksen talouden kannalta olisikin olennaista, että eettisesti parempaan tuotantotapaan siirryttyä tuottajahinta nousisi tai ei ainakaan laskisi.

Jotta kotieläinten hyvinvoinnille pystytään määrittämään mahdollisimman tarkka taloudellinen arvo, biologien ja taloustieteilijöiden olisi toimittava yhdessä. Biologisen tutkimuksen pitää antaa maksuhalukkuuskyselyihin vastaaville ihmisille objektiivinen käsitys siitä, millaisia muutoksia eläimet hyvinvoinnissaan kokevat. Indeksien kehittämisessä tarvitaan myös taloustieteilijöitä, jotta maksuhalukkuuskyselyjen tarkkuutta pystytään parantamaan. Näin kuluttajien kyselyissä ilmoittama maksuvalmius vastaisi nykyistä paremmin juuri eläinten eikä ihmisten kokeman hyvinvoinnin tasoa.

Lisäksi olisi hyvin tärkeää pohtia, minkälaisilla maatalouspolitiikan keinoilla kotieläintuotantoa pystyttäisiin ohjaamaan eettisesti kestävämpään suuntaan. Tutkimuksella tulisi selvittää, mitä toimia on mahdollista toteuttaa ja mitä seurauksia niillä olisi. Erityisesti pitäisi pohtia, miten tehokkaasti eri politiikkavaihtoehdot edistävät eettisesti kestävämpiä tuotantotapoja ja selvittää kuluttajien maksuhalukkuus eri politiikkavaihtoehdoista.

Eettisempään tuotantoon pyrkivien toimien yhteiskunnallinen kannattavuus voidaan laskea kustannus-hyötyanalyysillä, eli vähentämällä kaikista hankkeen hyödyistä kaikki sen aiheuttamat kustannukset. Jos tämä erotus on positiivinen, hanke on yhteiskunnallisesti kannattava. Hyvinvoinnin taloudelliseen arvoon pitäisi yhdistää kuluttajien maksuhalukkuus eettisesti kestävämmällä tuotantotavalla tuotetuista elintarvikkeista ja toimenpiteiden aiheuttamat muut suorat ja epäsuorat kustannukset ja hyödyt. Siten nähtäisiin, onko hanke yhteiskunnallisesti kannattava.

Kotieläintuotannon eettisesti kestävämpien tuotantotapojen taloudellista kannattavuutta pohdittaessa olisi varsin tärkeää tarkastella myös sitä, miten eettisesti kestävämpään tuotantotapaan siirtyminen vaikuttaa tuotannon kannattavuuteen esimerkiksi tuottavuudessa ja tuotteiden hinnoissa tapahtuvien muutosten kautta. Taloudellista tutkimusta tehtäessä on ensiarvoisen tärkeää määrittää kotieläinten hyvinvointia parantavien investointien ja politiikkamuutosten vaikutuksia sekä yksittäisiin maatilayrityksiin että koko yhteiskuntaan.